

Músaïos

Fragmenta DK 2 B

Theogonia

B 1 = Scholia in Apollonium Rhodium III,1179

ἐν δὲ τῇ γ Μουσαῖος Τιτανογραφία [?] λέγεται ὡς Κάδμος ἐκ τοῦ Δελφικοῦ ἐπορεύετο προκαθηγουμένης αὐτῶι τῆς βοός.

B 2 = Scholia in Apollonium Rhodium IV,156

ἐν τούτοις καὶ τοῖς ἐφεξῆς φησι τὴν Μήδειαν ἐπιρραίνουσαν ἀρκεύθωι φάρμακον κομίσαι τὸν δράκοντα ἐπάιδουσαν ... ἡ δὲ ἄρκευθος δένδρον τι ἀκανθῶδες Ἀπόλλωνος ἴδιον ὡς ἱστορεῖται ἐν γ τῶν εἰς Μουσαῖον ἀναφερομένων.

B 3 = Aristotelés, Historia animalium Z 6; 563a18

ὁ δ' ἀετὸς ὠιά μὲν τίκτει τρία, ἐκλέπει δὲ τούτων τὰ δύο ὥσπερ ἔστι καὶ ἐν τοῖς Μουσαίου λεγομένοις ἔπεσιν·

ὅς τρία μὲν τίκτει, δύο [δ'] ἐκλέπει, ἐν δ' ἀλεγίζει.

B 4 = Kléméns Alexandrijský, Stromata VI, 5, 5-6

Γράψαντός τε Μουσαίου·

ὡς αἰεὶ τέχνη μέγ' ἀμείνων ἰσχύος ἐστίν,

(6) Ὅμηρος λέγει·

μήτι τοι δρυτόμος περιγίνεται ἠὲ βίηφι. (cfr. *Ill.* XXIII,315)

B 5 = Kléméns Alexandrijský, Stromata VI, 5, 7-8

Πάλιν τοῦ Μουσαίου ποιήσαντος·

ὡς δ' αὐτως καὶ φύλλα φύει ζείδωρος ἄρουρα·
 ἄλλα μὲν ἐν μελίησιν ἀποφθίνει, ἄλλα δὲ φύει·
 ὡς δὲ καὶ ἀνθρώπων γενεὴν καὶ φύλον ἐλίσσει.

Ὅμηρος μεταγράφει·

φύλλα τὰ μὲν τ' ἄνεμος χαμάδις χέει, ἄλλα δέ θ' ὕλη
 τηλεθόωσα φύει, ἔαρος δ' ἐπιγίνεται ὥρη·
 ὡς ἀνδρῶν γενεὴ ἢ μὲν φύει, ἢ δ' ἀπολήγει. (*Ill. VI, 147-149*)

B 6 = Kléméns Alexandrijský, *Stromata VI, 25, 2*

αὐτοτελῶς γὰρ τὰ ἐτέρων ὑφελόμενοι ὡς ἴδια ἐξήνεγκαν καθάπερ Εὐγάμων ὁ
 Κυρηναῖος ἐκ Μουσαίου τὸ περὶ Θεσπρωτῶν βιβλίον ὀλόκληρον.

B 7 = Kléméns Alexandrijský, *Stromata VI, 26, 3*

Ἡσίοδος τε ἐπὶ τοῦ Μελάμποδος (fr. 164 Rzach) ποιεῖ·

ἠδὺ δὲ καὶ τὸ πυθέσθαι, ὅσα θνητοῖσιν ἔδειμαν
 ἀθάνατοι δειλῶν τε καὶ ἐσθλῶν τέκμαρ ἔναργές,

καὶ τὰ ἐξῆς, παρὰ Μουσαίου λαβὼν τοῦ ποιητοῦ κατὰ λέξιν. (*Hésiodos, fr. 273*
 Merkelbach–West)

B 8 /1 = Pseudo-Eratosthenés, *Catasterismi 13*

ἐσχημάτισται δ' ἐν τούτῳ ἡ Αἰξ καὶ οἱ Ἴεριφοί. Μουσαῖος γὰρ φησι Δία γεννώμενον
 ἐγχειρισθῆναι ὑπὸ Ῥέας Θέμιδι, Θέμιν δὲ Ἀμαλθείαι δοῦναι τὸ βρέφος, τὴν δὲ
 ἔχουσαν αἶγα ὑποθεῖναι, τὴν δ' ἐκθρέψαι Δία· τὴν δὲ Αἶγα εἶναι Ἡλίου θυγατέρα
 φοβεράν οὕτως, ὥστε τοὺς κατὰ Κρόνον θεοὺς, βδελυττομένους τὴν μορφὴν τῆς
 παιδός, ἀξιῶσαι Γῆν κρύψαι αὐτὴν ἐν τινι τῶν κατὰ Κρήτην ἄντρων· καὶ
 ἀποκρυψαμένην ἐπιμέλειαν αὐτῆς τῇ Ἀμαλθείαι ἐγχειρίσαι, τὴν δὲ τῷ ἐκείνης

γάλακτι τὸν Δία ἐκθρέψαι· ἐλθόντος δὲ τοῦ παιδὸς εἰς ἡλικίαν καὶ μέλλοντος Τιτᾶσι πολεμεῖν, οὐκ ἔχοντος δὲ ὄπλα, θεσπισθῆναι αὐτῶι τῆς αἰγὸς τῆι δορᾶι ὄπλωι χρήσασθαι διὰ τε τὸ ἄτρωτον αὐτῆς καὶ φοβερὸν καὶ διὰ τὸ εἰς μέσην τὴν ῥάχιν Γοργόνος πρόσωπον ἔχειν· ποιήσαντος δὲ ταῦτα τοῦ Διὸς καὶ τῆι τέχνῃ φανέντος διπλασίονος, τὰ ὅστᾳ δὲ τῆς αἰγὸς καλύψαντος ἄλλῃ δορᾶι καὶ ἔμψυχον αὐτὴν καὶ ἀθάνατον κατασκευάσαντος, αὐτὴν μὲν φασιν ἄστρον οὐράνιον (κατασκευάσαι) [γενέσθαι, τὸν δὲ Δία αἰγίοχον κληθῆναι].

B 8 /2 = Lactantius, Institutiones div. I,21,39

huius capellae corio usum esse pro scuto Iovem contra Titanas dimicantem Musaeus auctor est, unde a poetis αἰγίοχος nominatur.

B 9 = Harpokration Gramm, Lexicon i decem orationes Attikos 202,8 ed. W. Dindorf

Μελίτη δῆμός ἐστι τῆς Κεκροπίδος. κεκλήσθαι δὲ φησι τὸν δῆμον Φιλόχορος ἐν γ (fr. 74; FHG I, 396) ἀπὸ Μελίτης θυγατρὸς κατὰ μὲν Ἡσίοδον (fr. 106 Rz. 2) Μύρμηκος, κατὰ δὲ Μουσαῖον Δίου τοῦ Ἀπόλλωνος.

B 10 = Pausaniás, Periagogae I,14,3

ἔπη δὲ αἰδεταὶ Μουσαίου μὲν, εἰ δὲ Μουσαίου καὶ ταῦτα, Τριπτόλεμον παῖδα Ὠκεανοῦ καὶ Γῆς εἶναι.

Cfr. Ferekydes in: Apoll. bibl. I,32; FGrHist. 3 F 53; I,76.

B 11 = Pausaniás, Periagogae X,5,6

ἔστι δὲ ἐν Ἑλλησι ποιήσις, ὄνομα μὲν τοῖς ἔπεσιν ἐστὶν Εὐμολπία, Μουσαίωι δὲ τῶι Ἀντιοφήμου προσποιοῦσι τὰ ἔπη. πεποημένον οὖν ἐστὶν ἐν τούτοις Ποσειδῶνος ἐν κοινῶι καὶ Γῆς εἶναι τὸ μαντεῖον [Delfoi] καὶ τὴν μὲν χρᾶν αὐτὴν, Ποσειδῶνι δὲ ὑπερέτην ἐς τὰ μαντεύματα εἶναι Πύρκωνα. καὶ οὕτως ἔχει τὰ ἔπη·

αὐτίκα δὲ Χθονίης φωνὴ πινυτὸν φάτο μῦθον·

σὺν δέ τε Πύρκων ἀμφίπολος κλυτοῦ Ἐννοσιγαίου.

B 12 /1 = Filodémos, De pietate 1; p. 31 G.

[ἀλλ] ὁ Ζε[ύς, ὡς φασί]ν, τὴν κεφαλὴν ὑπὸ Ἡφαίστου διαιρεῖται, κατὰ δὲ τὸν Εὐμόλπ[ον ἢ τὸν συν]θέντα [ταῦ]τα πο[ιητῆ]ν ὑπὸ Παλαμάονος.

B 12 /2 = Scholia in Pindarum Olym. VII,66

ἐν τοῖς Μουσαίου Παλαμάων λέγεται πληῆξαι τοῦ Διὸς τὴν κεφαλὴν, ὅτε τὴν Ἄθηνᾶν ἐγέννα.

B 13 = Filodémos, De pietate 97,18; p. 47 G. (Argos)

ἐστὶ τέτταρας ἔχων ὀφθαλμούς. Μουσαῖος δὲ τὸν [Ἄργον] φησὶ τέτταρας Αἰθί[οπ]ας καὶ βασιλεῖς [μερ]όπων ἐκ Κελαινοῦς γεννῆσαι τῆς Ἄτλαντος.

B 14 /1 = Filodémos, De pietate 137,5; p. 61 G.

ἐμ μὲν τισιν ἐκ Νυκτὸς καὶ Ταρτάρου λέγεται τὰ πάντα, ἐν δὲ τισιν ἐξ Ἄιδου καὶ Αἰθέρος· ὁ δὲ τὴν Τιτανομαχίαν γράψας ἐξ Αἰθέρος φησίν, Ἄκουσίλαος (8 B 1) δ' ἐκ Χάους πρώτου τᾶλλα· ἐν δὲ τοῖς ἀναφερομένοις εἰς Μουσαῖον γέγραπται Τάρταρον πρῶτον [καὶ Ν]ύκτα.

B 14 /2 = Filodémos, De pietate 13,16; p. 80 G.

ἐν δὲ τῷ δευτέρῳ τά τε εἰς Ὀρφέα καὶ Μουσαῖον ἀναφερόμενα ... πειρᾶται συνοικειοῦν ταῖς δόξαις αὐτῶν.

B 14 /3 = Filodémos, De pietate 14,18; p. 81

κὰν τῷ [δ]ε[υ]τ[έ]ρῳ [Περὶ φύσεως] τὴν Νύκτα θεάν φησιν εἶναι πρωτίστην.

B 14 /4 = Aristotelés, Metaphysica XII,6; 1071b25

ἐνδέχεται γὰρ δύνασθαι μὲν εἶναι μήπω δ' εἶναι. καίτοι εἰ ὡς λέγουσιν οἱ θεολόγοι οἱ ἐκ νυκτὸς γεννῶντες, ἢ ὡς οἱ φυσικοὶ ὁμοῦ πάντα χρήματά φασι, τὸ αὐτὸ ἀδύνατον. πῶς γὰρ κινηθήσεται, εἰ μὴ ἔσται ἐνεργεία τι αἴτιον;

B 15 = Scholia in Apollonium Rhodium III,1

ἐν δὲ τοῖς εἰς Μουσαῖον ἀναφερομένοις δύο ἱστοροῦνται γενέσεις Μουσῶν, πρεσβυτέρων μὲν κατὰ Κρόνον, νεωτέρων δὲ τῶν ἐκ Διὸς καὶ Μνημοσύνης.

B 16 /1 = Scholia in Apollonium Rhodium III,1035

Μουσαῖος ἱστορεῖ Δία ἐρασθέντα Ἄστερίας μιγῆναι καὶ μιγέντα δοῦναι αὐτὴν τῷ Περσεῖ, ἐξ ἧς τεχθῆναι αὐτῷ τὴν Ἑκάτην.

B 16 /2 = Scholia in Apollonium Rhodium III,467 M.

Ἄστερίας καὶ Διὸς [θυγατέρα εἶναι τὴν Ἑκάτην].

B 17 = Scholia in Apollonium Rhodium III,1377

τὰς δὲ τοιαύτας φαντασίας [τῶν διατρεχόντων ἀστέρων] ὁ Μουσαῖος ἀναφερομένας φησὶν ἐκ τοῦ ὠκεανοῦ κατὰ τὸν αἰθέρα ἀποσβέννυσθαι. τοὺς δὲ ὑπὸ Μουσαίου ἀστέρας εἰρημένους Ἀπολλώνιος πιθανῶς μαρμαρυγὰς εἴρηκε.

B 18 /1 = Scholia in Aratum 172; 369,24 Maass

Θαλῆς μὲν οὖν δύο αὐτὰς εἶπεν εἶναι [τὰς Ἰάδας] ... Μουσαῖος ε.

B 18 /2 = Serv. in Georg. I,138 (Hyadas)

... nutrices Liberi patris, ut Musaeus scripsit, ab Hya fratre, quem in venatione interemptum fleverunt, unde Hyades dictae.

B 18 /3 = Scholia in Germ. p. 75,10 (Robert Eratosth. 110)

Musaeus ita refert: Aethra ex Oceano procreavit filias duodecim, ex quibus quinque stellis figuratas Hyadas, septem autem Pliadas. his unus fuit frater Hyas, quem omnes sorores dilexere. quem in venatu alii ab leone, alii ab apro interfectum dicunt. quae flentes eum obierunt, Hyadas nuncupatas, alias Pliadas.

B 19 = Theophrastos, Historia plantarum IX,19,2

καὶ ὡς δὴ φασὶ τὸ τριπόλιον καθ' Ἡσίοδον (fr. 229 Rz.2) καὶ Μουσαῖον εἰς πᾶν πρῶγμα σπουδαῖον χρήσιμον εἶναι, δι' ὃ καὶ ὀρύττουσιν αὐτὸ νύκτωρ σκηνήν πηξάμενοι.

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΔΙΟΝΥΣΟΝ

B 19a /1 = Aristeidés, Oratio 41 (II,330,16 Keil)

τοὺς μὲν οὖν τελέους ὕμνους τε καὶ λόγους περὶ Διονύσου Ὀρφεῖ καὶ Μουσαίῳ παρῶμεν καὶ τοῖς ἀρχαίοις τῶν νομοθετῶν.

B 19a /2 = Pap. Berol. 44,2 (Berl. Klassikertexte V,1,8; 1 B 15a)

[Ὀρφεὺς] ἔνθεος γενόμενος [ἐποίησεν τοὺς ὕμνους], οὓς ὀλίγα Μουσαῖος ἐπα[νορθώσας κατέγρα]ψεν.

ΥΜΝΟΣ ΕΙΣ ΔΗΜΗΤΡΑ ΛΥΚΟΜΙΔΑΙΣ

B 20 = Pausaniás, Periagogae IV,1,5

πρῶτοι δ' οὖν βασιλεύουσιν ἐν τῇ χώρῳ ταύτῃ Πολυκάων τε ὁ Λέλεγος καὶ Μεσσήνη γυνὴ τοῦ Πολυκάωνος. παρὰ ταύτην τὴν Μεσσήνην τὰ ὄργια κομίζων τῶν Μεγάλων θεῶν Καύκων ἦλθεν ἐξ Ἐλευσίνος ὁ Κελαίνου τοῦ Φλύου. Φλύον δὲ

αὐτὸν Ἀθηναῖοι λέγουσι παῖδα εἶναι Γῆς. ὁμολογεῖ δέ σφισι καὶ ὕμνος Μουσαίου
Λυκομίδαις ποιηθεὶς ἐς Δήμητρα.

ΧΡΗΣΜΟΙ

B 20a = Hérodotos, *Historiae* VII,6

ἔχοντες Ὀνομάκριτον ἄνδρα Ἀθηναῖον χρησμολόγον τε καὶ διαθέτην Χρησμῶν
τῶν Μουσαίου ἀναβεβήκεσαν [ἐς Σοῦσα] τὴν ἔχθρην προκαταλυσάμενοι· ἐξηλάσθη
γὰρ ὑπὸ Ἴππάρχου τοῦ Πεισιστράτου ὁ Ὀνομάκριτος ἐξ Ἀθηνέων ἐπ' αὐτοφώρῳ
άλους ὑπὸ Λάσου τοῦ Ἑρμιονέος ἐμποιέων ἐς τὰ Μουσαίου χρησμόν, ὡς αἱ ἐπὶ
Λήμνῳ ἐπικείμεναι νῆσοι ἀφανιζοίατο κατὰ τῆς θαλάσσης. διὸ ἐξήλασέ μιν ὁ
Ἴππαρχος πρότερον χρεώμενος τὰ μάλιστα.

B 21 = Hérodotos, *Historiae* VIII,96

τῶν δὲ ναυηγίων πολλὰ ὑπολαβῶν ἄνεμος Ζέφυρος ἔφερε τῆς Ἀττικῆς ἐπὶ τὴν
ἠϊόνα τὴν καλομένην Κωλιάδα. ὥστε ἀποπλῆσαι τὸν χρησμόν τὸν τε ἄλλον πάντα
τὸν περὶ τῆς ναυμαχίας ταύτης εἰρημένον Βάκιδι καὶ Μουσαίῳ καί...

B 22 = Pausaniás, *Periagogai* X,9,11

τὴν δὲ πληγὴν Ἀθηναῖοι τὴν ἐν Αἰγὸς ποταμοῖς οὐ μετὰ τοῦ δικαίου συμβῆναί
σφισιν ὁμολογοῦσι. προδοθῆναι γὰρ ἐπὶ χρήμασιν ὑπὸ τῶν στρατηγησάντων, Τυδέα
δὲ εἶναι καὶ Ἀδείμαντον οἱ τὰ δῶρα ἐδέξαντο παρὰ Λυσάνδρου. καὶ ἐς ἀπόδειξιν
τοῦ λόγου Σιβύλλης παρέχονται τὸν χρησμόν ... τὰ δὲ ἕτερα ἐκ Μουσαίου χρησμῶν
μνημονεύουσι·

καὶ γὰρ Ἀθηναίοισιν ἐπέρχεται ἄγριος ὄμβρος
ἡγεμόνων κακότητι, παραιφασίη δὲ τις ἔσται·

ἢ τ(ε) ἄλις ἡμύσουσι πόλιν, τείσουσι δὲ ποιινήν.